

Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego.

4. posiedzenie 2. sesyi V. peryodu Sejmu galicyjskiego

z dnia 19. Września 1884.

Treść: Ukonstytuowanie komisji kolejowej. — Spis petycyj. — Wybór uzupełniający jednego członka do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego. — Sprawozdanie komisji administracyjnej o projekcie ustawy budowniczej dla miasta Lwowa. Uwagi Komisarza rządowego. Przyjęcie tych uwag przez komisję. Uchwalenie projektu en bloc w drugim czytaniu. — Wniosek naglący L. hr. Wodzickiego o wybór komisji powodziowej i uchwalenie tego wniosku. — Sprawozdania komisji petycyjnej i załatwienie petycyj: J. Günthera o stabilizację na posadzie maszynisty Wydziału krajowego; gminy Zborza w sprawie obrony od zwierząt drapieżnych; Maryi Kolmanowej o interwencję w sporze spadkowym; Ignacego Stanka o zwrot czynszu za myto rządowe; siedmiu gmin czarno-dunajskich o ochronę lasów; gminy Chyrów o przeniesienie rogatki; inżyniera A. Lipczyńskiego z projektem ochrony domostw i zasiewów od powodzi; Andrzeja Mastalika i Józefa Krzyżanowskiego o stabilizację na posadach maszynistów; p. Błażowskiego o uwolnienie od konkurencji do kościołów śniatyńskich; gminy Piwniczny o posterunkach żandarmeryi. — Interpelacya p. St. Matkowskiego w sprawie otwarcia ruchu na kolei transwersalnej. — Odpowiedź Komisarza rządowego na tę interpelację. — Wniosek p. Wojciecha Dzieduszyckiego z nowelą do ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu szkół lądowych. — Wniosek p. Skałkowskiego w sprawie regulacyi Dniestru. — Wniosek Wład. hr. Koziebrodzkiego o regulację stosunków omentarnych. — Interpelacya p. Gorayskiego do Komisarza rządowego w sprawie taryf dla nafty. — Porządek dzienny 5. posiedzenia.

Początek posiedzenia o godzinie 11. minut 23 przed południem.

Przewodniczący: JW. Dr. Mikołaj Zyblikiewicz, Marszałek krajowy.

Ze strony c. k. Rządu: JE. Filip Załeski, c. k. Namiestnik.

Sekretarze: pp. Dr. Stanisław hr. Badeni,

Władysław ks. Sapieha, Tytus Siengalewicz i Adam Jędrzejowicz.

Obecnych posłów 120.

JW. Marszałek. Sejm w komplecie. Posiedzenie otwarte. Protokół z ostatniego posiedzenia uważać należy za przyjęty, gdyż nikt nie uczynił zarzutów przeciw niemu.

Podaję do wiadomości Wysokiej Izby, że ukonstytuowała się komisya kolejowa; przewodniczącym wybrany p. Jaworski, zastępcą p. Gross, sekretarzem p. Struszkiewicz.

P. sekretarz zechce odczytać spis wniesionych do Sejmu petycyj.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. B a d e n i (czyta):

Spis petycyj

wniesionych do Wysokiego Sejmu krajowego po dzień 19. Września 1884.

268. Gmina Königsau, przez p. Stanisława Tarnowskiego (jun.), o uwolnienie tamtejszego kościoła od konkurencyi, do kościoła parafialnego w Medenicach — do komisji petycyjnej.
269. Błażej Marczak pisarz etatowy, przy szpitalu we Lwowie, przez p. Tadeusza Dzie duszyckiego, o przniesienie w stan spoczynku i udzielenie emerytury — do kom. petycyjnej.
270. Jan Kuzyk nauczyciel, przez p. Onyszkiewicza, o przyznanie lat służby od r. 1854. do 1858. w zawodzie nauczycielskim spędzonych — do kom. szkolnej.
271. Ewelina Pohoska wdowa po inżynierze dróg krajowych, przez p. Męcińskiego, o przyznanie pensji wdowiej — do komisji budżetowej.
272. Ostrów obszar dworski, przez p. Wojciecha Dzie duszyckiego, w sprawie regulacji Dniestru — po kom. gosp. kraj.
273. Ostrów gmina jak wyżej — do kom. gosp. krajowego.
274. Bachórzec gmina, przez p. Kozłowskiego, o regulację Sanu — do komisji gospodarstwa krajowego.
275. Franciszek Bryniarski, przez p. Zolla, o zapomogę — do komisji budżetowej.
276. Towarzystwo pomocy słuchaczy akademii górniczej w Loeben, przez p. Zolla, o subwencję — do komisji budżetowej.
277. Leśniowska Ludwika, przez p. Zolla, o zapomogę — do kom. budżetowej.
278. Nowy Targ Wydział powiatowy, przez p. Mayera, o poleceniu Radzie szkolnej krajowej, by kary za nieposyłanie dzieci do szkoły, do funduszu szkolnego miejscowego a nie okręgowego wpływały — do komisji szkolnej.
279. Szymon Szalit, przez p. Ohrymowicza, o zapomogę dla syna Henryka celem kształcenia się w muzyce — do komisji budżetowej.
280. Obszary dworskie Monasterzec, Terszaków i Mosty, przez p. Grossa, w sprawie regulacji rzeki Dniestru — do komisji gospodarstwa krajowego.
281. Kornelia Neuhauser wdowa po prymaryuszu w szpitalu we Lwowie, przez p. Grossa, o podwyższenie pensji wdowiej — do komisji budżetowej.
282. Onufry Nesterak nauczyciel, przez p. Żurowskiego, o zaliczkę na płacę w kwocie 150 zł. — do kom. szkolnej.
283. Frysztak gmina, przez p. Buchwalda, o zmianę ustawy szupasowej — do komisji administracyjnej.
284. Abraham Kampf i inni dzierżawcy poboru podatku konsumcyjnego od mięsa i napoi spirytusowych w Mościskach, przez p. St. Stadnickiego, o zaprowadzenie załogi wojсковей w Mościskach — do komisji petycyjnej.
285. Marcin Guszkowski, przez p. Adama Sapiehę, o subwencję 500 zł., celem kształcenia głuchoniemego syna w szkole sztuk pięknych w Krakowie — do komisji budżetowej.
286. Bilcze gmina, przez p. Borkowskiego, w sprawie budowy drogi krajowej z Jezierzan do Kołędzian — do kom. drogowej.
287. Muszkarów gmina jak wyżej — do komisji drogowej.
288. Franciszek Semenetz nauczyciel, przez p. Kowalskiego, o zaliczkę na płacę w kwocie 100 zł. — do kom. budżetowej.
289. Lwowskie Towarzystwo oświaty ludowej, przez p. Merunowicza, o subwencję — do kom. budżetowej.
290. Stowarzyszenie rękodzielników „Gwiazda Tarnowska“, przez p. Kopycińskiego, o zmianę ustawy szkolnej w celu zezwolenia nauczycielom zajmować się pisarstwem gminnem — do kom. szkolnej.
291. Sieniawa gmina i obszar dworski, przez p. Lasockiego, o udzielenie bezprocentowej pożyczki 30.000 zł. na budowę koszar — do kom. budżetowej.

292. Dziesięć gmin powiatu Stanisławowskiego, przez p. Goreckiego, o zniesienie prawa poboru kopytkowego — do kom. drogowej.
293. Gmina Rzepiennik biskupi, przez p. Ohrymowicza, w sprawie reformy jarmarków i targów do kom. administracyjnej.
294. Fryderyk Mareczek nauczyciel, przez p. Fruchtmann, o zapomogę — do komisji budżetowej.
295. Stowarzyszenie ku wsparciu uczniów wyznania mojżeszowego, przez p. Rapoport, o subwencję — do komisji budżetowej.
296. Towarzystwo weteranów i żołnierzy polskich z roku 1831. we Lwowie, przez p. Podlewskiego, o zapomogę — do komisji budżetowej.
297. Stowarzyszenie wzajemnej pomocy dyetarjuszów i urzędników we Lwowie, przez p. Smolkę, o zapomogę — do komisji budżetowej.
298. Olpiński Filip adjunkt rachunkowy Wydziału krajowego, przez p. Czajkowskiego, o zaliczkę na płacę w kwocie 2700 zł. — do komisji budżetowej.
299. Nowak Jan rygorozant weterynaryi, przez p. Romanowicza, o zapomogę — do komisji budżetowej.
300. Grybów Wydział powiatowy przez p. Skarszewskiego, o regulacji rzeki Białej — do komisji gospodarstwa krajowego.
301. Julja Szaszkiewicz, przez p. Merunowicza, o zapomogę — do komisji budżetowej.
302. Towarzystwo pedagogiczne w Stryju, przez p. Fruchtmann, o zapomogę w kwocie 800 zł. na utrzymanie wyższej szkoły żeńskiej — do komisji budżetowej.
303. Towarzystwo weteranów z roku 1831. w Krakowie, przez p. Majera, o zapomogę — do komisji budżetowej.
304. Słochynia gmina, przez p. Bereźnickiego, w sprawie przeniesienia c. k. Sądu ze Starej Woli do Chyrowa — do komisji prawniczej.
305. Biblioteka słuchaczy weterynaryi we Lwowie, przez p. Wereszczyńskiego, o zapomogę — do komisji budżetowej.
306. Manastyrzek gmina, przez p. Borkowskiego, w sprawie budowy drogi krajowej z Jezierzka do Kołędzian — do komisji drogowej.
307. Oleksińce gmina, jak wyżej — do komisji drogowej.
308. Borszczów gmina i obszar dworski, jak wyżej — do komisji drogowej.
309. Gminy Borszczów, Wysuczki, Piszczatyńce, Strzałkowce, Skowiatyn, Korolówka, Juriampol i obszary dworskie Strzałkowce i Korolówka, jak wyżej — do komisji drogowej.
310. Sokal magistrat, przez p. Polanowskiego, o subwencję 5000 zł. i bezprocentową pożyczkę 5000 zł. na budowę szkoły żeńskiej — do komisji budżetowej.
311. Juliusz Niewiadomski, przez p. Smolkę, o zaopatrzenie sierót pozostałych po ś. p. Ignacym Niewiadomskim Radcy Wydziału krajowego — do komisji budżetowej.
312. Lekarze, właściciele domów i przemysłowcy w Krynicy, przez p. Męcińskiego, o zarządzenie upadkowi Zakładu zdrojowego w Krynicy — do komisji administracyjnej.
313. Połączone Towarzystwa rolnicze w Krakowie i we Lwowie z projektem ustawy o tępieniu kiani i szkodliwych ostów — do komisji kultury krajowej.

JW. Marszałek. Przystępujemy do porządku dziennego. Pierwszym punktem porządku dziennego jest: Wybór uzupełniający jednego członka komisji dla spraw gospodarstwa krajowego. Na skrutatorów zapraszam pp. posłów: Bereźnickiego, Romanowicza, Pławickiego, Weismann, ks. Sieczyńskiego, Kuczkowskiego i Stannickiego Stanisława. Proszę pp. skrutatorów odbierać kartki. (Skrutatorowie zbierają kartki). Z kolei następuje: sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego, w przedmiocie projektu ustawy budowniczego dla król. stół. miasta Lwowa. (Aleg. 25.) Sprawozdawca p. Żywicki ma głos.

Sprawozdawca p. Żywicki (zaczyna czytać sprawozdanie komisji administracyjnej z allegatu 25).

Głosy. Prosimy uwolnić sprawozdawcę od czytania sprawozdania.

JW. Marszałek. Zdaje mi się że Wysoka Izba nie przeciw temu mieć nie będzie, ażeby skoro ustawa cała czytana będzie, uwolnić p. sprawozdawcę od czytania samego sprawozdania. Ponieważ nikt głosu nie podnosi, więc proszę odczytać wniosek komisji.

Sprawozdawca p. Żywicki (czyta):

„Wysoki Sejm raczy uchwalić przedłożony przez Wydział krajowy w sprawozdaniu z dnia

11. Września 1884. do l. 41440 projekt do ustawy budowniczej dla król. słoł. miasta Lwowa“.

JW. Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. Pietruski. Proszę o głos.

JW. Marszałek. P. Pietruski ma głos.

P. Pietruski. Ze względu na to, że sprawa ta była już kilka razy traktowaną w Wysokiej Izbie i tylko dlatego nie otrzymała sankcyi, że nie które punkta nie były zgodne z zaopatrywaniem Ministerstwa, a dziś te wszystkie punkta usunięte zostały tak przez Radę miejską miasta Lwowa, jakoteż przez komisją administracyjną, przeto wnoszę, ażeby tę sprawę przyjąć en bloc.

JW. Marszałek. Czy nikt więcej głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, więc p. sprawozdawca ma głos.

Sprawozdawca p. Żywicki. Zgodziłbym się na wniosek p. Pietruskiego, jednakowoż według przepisów obowiązujących, musi być cała ustawa odczytana, ażeby uzyskała sankcyą, dlatego przystąpimy do czytania projektu ustawy. (Czyta cały projekt do ustawy budowniczej dla miasta Lwowa).

JW. Marszałek. Rozprawa szczegółowa otwarta. Czy żąda kto głosu?

JE. Namiestnik p. Zaleski Proszę o głos.

JW. Marszałek. JE. p. Namiestnik ma głos.

JE. p. Namiestnik Filip Zaleski. Mam tylko parę uwag do zrobienia nad przedłożoną Wysokiej Izbie do uchwalenia ustawą budowniczą dla miasta Lwowa. I tak naprzód co do paragrafu 1. W poprzednim projekcie ustawy budowniczej w paragrafie 1. nie było wyrażenia, iż ta ustawa odnosi się do budowli, które mają być wykonane w terytoryalnym obrębie miasta Lwowa, tylko w ogóle ustawa budownicza była wydana dla miasta Lwowa, a tego bliższego określenia nie było. Zdaje mi się, iż wstawiono to w tym celu, ażeby wykluczyć jakąkolwiek wątpliwość, jak daleko ta ustawa sięgać ma. Otóż w takim razie z powodu, iż niektóre sąsiednie miejscowości pod pewnym względem stanowią z Lwowem samym jedną całość, potrzebaby bliższego określenia, jeżeli to wyrażenie pozostać

ma, co się pod tym terytoryalnym obrębem miasta Lwowa rozumieć powinno.

Takie określenie znajduje się w §. 1. statutu dla miasta Lwowa, zatrzymując więc w niniejszym projekcie to określenie należałoby i tamto ze statutu tutaj przenieść. Tamto opiewa tak (czyta): „obwód gminy miasta Lwowa obejmuje wszystkie w katastrze podatkowym lub w księgach gruntowych miasta zapisane realności“ (mówi dalej). Otóż dla wykluczenia wszelkiej możliwej wątpliwości należałoby to określenie ze statutu w niniejszej ustawie powtórzyć. Wypadałoby zatem w pierwszym paragrafie projektu dodać drugą alinę tej treści:

„Obwód gminy miasta Lwowa obejmuje wszystkie w katastrze podatkowym lub w księgach gruntowych miasta zapisane realności“.

Tak jak to stoi w §. 1. statutu dla miasta Lwowa.

Zacytowanie w nawiasie tego paragrafu nie jest pod względem kodyfikacyjnym możliwem; ponieważ w ustawie nie można cytować i odwoływać się do paragrafów innej ustawy, która może przestać obowiązywać, albo być zmienioną, przeto pozwalam sobie zalecić Wysokiej Izbie przyjęcie tego ustępu jako drugą alinę.

Będę miał jeszcze zaszczyt zabrać głos co do niektórych następnych paragrafów, ale zastrzegam go sobie przy dyskusyi nad odnośnymi paragrafami.

(Głosy: Wszystkie paragrafy projektu zostały już odczytane).

W takim razie pozwolę sobie zabrać głos i co do innych paragrafów, ażeby ułatwić przyjęcie całej ustawy.

W §. 51. jest wstawione nowe rozporządzenie i przepis, którego nie było w poprzednich projektach przez Wysoki Sejm przyjętych. Paragraf ten tyczy się przedmiotów mniej pięknych t. j. kloak i kanałów. Znajdujemy w nim postanowienie (czyta): „gdzie w wychodkach rury spustowe sporządzone są z żelaza, można do tychże sprowadzić wodę z rynien dachowych“. (Mówi dalej): W poprzednim paragrafie 50, w którym jest mowa o wychodkach jest atoli postanowienie, że (czyta): „rury spustowe i gańce w wychodkach należy urządzić z kruszczu lub z glinki kamionkowej na ten cel wyrabianej z polewą wewnątrz.“

Otóż zdaniem techników ograniczenie możliwości sprowadzania rur spustowych w te rury wychodkowe do tych wyłącznie wypadków, w których rury są sporządzone z żelaza, jest ograniczeniem uciążliwym i niepotrzebnym, bo równie dobrze i z pożytkiem można sprowadzać wodę i do takich rur, które są sporządzone z kruszcu lub z gliny kamionkowej a nawet do rur, które według §. 68, mogą być sporządzone z trąb drewnianych, szczelnie spojonych i wewnątrz osmołowanych. Otóż zalecałoby się, ażeby albo to postanowienie opuścić, albo powiedzieć, że w ogóle do rur w wychodkach można sprowadzać wodę z rynien dachowych.

Po §. 54. jest mała uwaga do zrobienia tyżająca się strony formalnej. Jest tam nowy dział przepisów. „Ze względu na szczegółowe przeznaczenie budynku“ przed którym to wierszem jest umieszczona litera e (mała) zamiast litery E (wielkie), które tam stać powinno, bo pojedyncze działy w ustawie są oznaczone wielkimi literami, jak to widzimy zaraz na stronicy 14 gdzie dział „Ze względu na konstrukcję“ oznaczony jest literą D. (wielkie). Jest to bez wątpienia myłka drukarska, którą zapewne sam p. sprawozdawca zechce sprostować.

Nareszcie w §. 75. jest także o ile mi się zdaje, myłka redakcyjna, albo drukarska, albowiem pomiędzy paragrafami wyliczonemi w pierwszym ustępie tego paragrafu umieszczony jest §. 55., który tutaj miejsca mieć nie powinien i w poprzednich projektach go nie było. O §. 55. jest mowa w drugim ustępie §. 75. Paragraf 55. mówi o budynkach na szczegółowe cele przeznaczonych, o których w pierwszym ustępie §. 75. mowy nie ma.

Nadto odpadły po zacytowanych §§ach wyrazy: „pod względem usunięcia rozmaitego rodzaju przedmiotów“ i trzeba by je tam napowrót wstawić — bo bez tych słów cała ta alinea nie ma żadnego znaczenia. Ustęp ten powinien brzmieć: „W miarę uznanej przez Magistrat ze względów publicznych potrzeby, winne być do istniejących budynków w obrębie miasta i ludniejszych przedmieść zastosowane postanowienia, zawarte w §. 22. a) i b), 33. i 34. ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi 37., 50. i 51. pod względem usunięcia rozmaitego rodzaju przedmiotów i t. d. W projekcie nie ma słów „pod względem usunięcia“, a zdanie bez tego nie ma żadnego sensu. Ponieważ w poprzednich projektach to było zupeł-

nie poprawnie, więc widocznie zaszła pomyłka w redakcyi.

Co do wstępu samego ponieważ rad bym się uporać z całym projektem, to pozwoliłbym sobie zwrócić uwagę, że wyrażenie „nadaję“, jest niewłaściwe, bo „nadaję“ się przywileje, godności i t. p., a Cesarz ustaw nie „nadaję“ tylko „wydaje“, albo postanawia. W ustawie budowniczey dla miasta Krakowa z 18. Lipca 1883 roku jest użyte następujące wyrażenie „postanawiam następującą ustawę budowniczą“. Może to mniej szczęśliwe wyrażenie, lecz zawsze lepsze, jak „nadaję“. W ustawach dla innych miast jest krótkie wyrażenie: „rozporządzam co następuje“ w innych ustawach jest powiedziane: „wydaję“. Wszystkie te wyrażenia są bardziej do zalecenia niż wyraz „nadaję“.

JW. Marszałek. Ponieważ nikt więcej nie żąda głosu, więc p. sprawozdawca ma głos.

Sprawozdawca p. Żywicki. Po uwagach JE. p. Namiestnika, jako komisarza rządowego, czynię wniosek, ażeby Wysoka Izba uchwaliła zawieszenie posiedzenia na kilka minut dla porozumienia się w komisji administracyjnej i zrehabilitowania odnośnych poprawek, poczynionych przez p. komisarza rządowego.

JW. Marszałek. Zawieszam posiedzenie na 10 minut, dla porozumienia się komisji administracyjnej.

(Po przerwie).

Podaję posiedzenie. P. sprawozdawca ma głos.

Sprawozdawca p. Żywicki. Komisja administracyjna postanowiła przyjąć w całości wszystkie uwagi poczynione przez JE. p. Namiestnika jako komisarza rządowego, i w skutek tego, proponuje następujące zmiany:

W §. 1. umieścić następujący dodatek, jako nową alinę:

„Obręb gminy miasta Lwowa obejmuje wszystkie w katastrze podatkowym lub w księgach gruntowych miasta zapisane realności.

JW. Marszałek. Przedewszystkiem podaję pod głosowanie wniosek przyjęcia ustawy en bloc postawiony przez p. Pietruskiego.

Czy żąda kto głosu? (Nikt). Kto ten wniosek przyjmuje zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Będziemy przeto głosować osobno tylko nad paragrafami, które w skutek uwag JE. p. Namiestnika komisya zmieniła.

Rozprawa nad §. 1. otwarta.

Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje §. 1. wraz z proponowanym dodatkiem, zechce rękę podnieść. (Większość). §. 1. przyjęty.

Sprawozdawca p. Żywicki. Następna poprawka jest do §. 29.

JW. Marszałek. Czy żąda kto głosu do §§. 2.—28.? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje zatem §§. 2. do 28. włącznie, zechce rękę podnieść. (Większość) §§. 22. do 28. są przyjęte.

Sprawozdawca p. Żywicki. §. 29. ma być w ten sposób zmieniony, że w 4. wierszu zamiast słowa „mogą“ ma być „powinne“, a w 5. wierszu zamiast „najmniej“ ma być „przynajmniej“ §. 29. brzmi tedy:

Studnie.

Studnie w obrębie realności, założone w pobliżu zbiorników lub kanałów, powinny być zabezpieczone, odpowiednio od infiltracji. W śródmieściu, tudzież w bliższych częściach przedmieść mają być opatrzone w pompę, w odleglejszych zaś powinny być zabezpieczone przynajmniej parapetem 1. m. wysokim.

Studnie, zawierające wodę nieprzydatną do picia dla ludzi, powinny być zaopatrzone w sposób zwracający uwagę stosownym napisem ostrzegającym.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje §. 29. w odczytanej redakcyi zechce rękę podnieść. (Większość). §. 29. Jest zatem przyjęty.

Sprawozdawca p. Żywicki. Następna poprawka jest w §. 51.

JW. Marszałek. Czy żąda kto głosu do §§. 30. do 50.? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje §§. 30 do 50 włącznie, zechce rękę podnieść. (Większość). §§. 30. do 50. są przyjęte.

Sprawozdawca p. Żywicki. Komisya proponuje aby siódmy ustęp §. 51. a mianowicie: „Gdzie w wychodkach rury spustowe sporządzone są z żelaza, można do tychże sprowadzić wodę z rynien dachowych“. opuszczony został.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje §. 51. z opuszczeniem tego ustępu, zechce rękę podnieść. (Większość). §. 51. w nowej redakcyi jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Dr. Żywicki. Następna poprawka tyczy się §. 54.

JW. Marszałek. Czy żąda kto głosu do §. 52. i 53.? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje §§. 52. i 53. zechce rękę podnieść. (Większość). §. 52. do 53. są przyjęte.

Sprawozdawca p. Żywicki. W §. 54. w ostatnim wierszu zamiast małego „e“ ma być duże „E“.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje §. 54. z poprawką, zechce rękę podnieść. (Większość). §. 54. jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Żywicki. Następna poprawka znajduje się w §. 75.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu do §§. od 55. do 74.? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje §§. 55.—74. zechce rękę podnieść. (Większość). §§. 55. do 74. są przyjęte.

Sprawozdawca p. Żywicki. (Czyta): W. §. 75. ma być w 5. wierszu opuszczone „i 55“, a natomiat włożone wyrazy: „pod względem usunięcia“. Paragraf ten brzmieć będzie (czyta):

§. 75.

Zastosowanie §§. 22. a) i b) 33. i 34. ustęp pierwszy, 36. ustęp drugi, 37., 50. 51. do istniejących budynków.

W miarę uznanej przez Magistrat ze względów publicznych potrzeby, winne być do istniejących budynków w obrębie miasta i ludniejszych przedmieść zastosowane postanowienia, zawarte w §. 22. a) i b), 33 i 34. ustęp pierwszy, 36. ustęp drugi, 37. 50. i 51. pod względem usunięcia rozmaitego rodzaju przedmiotów, poza linię frontową budynków sięgających (jako to: schodów, krat i poręczy, drzwi, okien i okiennic i t. p.) pomieszczeń w piwnicach i na poddaszach czyli strychach, wejść do piwnic bezpośrednio z ulicy, tudzież odpowiedniego urzą-

dzenia pomieszczeń stróżów, wychodków, jam kloacznych, kanałów, a to przy przedsięwzięciu głównych i takich reperacji, których kosztą stoją w odpowiednim stosunku do wydatków na uskutecznić się mające ulepszenia.

Wspomniane w §. 55. budynki przeznaczone na szczegółowe cele, winny być w przeciągu lat pięciu od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy, stosownie do wezwania władzy urządzone odpowiednio względem budowniczym, ogniowym i zdrowotnym.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje §. 75. w tej nowej redakcyi, zechce rękę podnieść. (Większość) §. 75. jest przyjęty.

Czy żąda kto głosu do reszty §§. 76. do 85 (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje §§. 76. do 85. zechce rękę podnieść. (Większość). Są przyjęte.

Sprawozdawca p. Żywicki. We wstępie do ustawy zamiast słów: „nadaje król. stoł. miastu Lwowu“ ma być: „wydaje dla król. stoł. miasta Lwowa“, tak iż ustęp ten brzmieć będzie (czyta):

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wydaje dla król. stoł. miasta Lwowa ustawę budowniczą.

JW. Marszałek. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, więc rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wstęp w tej stylizacyi zechce rękę podnieść. (Większość). Wstęp do ustawy jest przyjęty.

Trzecie czytanie uchwalonej ustawy, postawię na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

P. Sekretarz zechce odczytać złożony do łaski marszałkowskiej wniosek naglący.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Bądni (czyta):

Wniosek naglący.

Na posiedzeniu z dnia 2. Września r. b. ubiegłej sesyi, uchwalił był Wysoki Sejm wybór komisyi dla spraw klęsk spowodowanych ostatnią powodzią i przekazał komisyi tej sprawozdanie Wydziału krajowego o poręczeniu pożyczki rządowej 300.000 zł. udzielonej na zasiewy jesienne w okolicach dotkniętych powodzią. Z zamknięciem sesyi sejmowej komisya ta istnieć przestała.

Zważywszy, że działania w sprawie niesienia pomocy dotkniętym klęską powodzi nie może być uważane za ukończone i że wpływają pod tym względem liczne petycje,

zważywszy, że sprawa pomocy doraźnej ludności powodzią dotkniętej, przez zarobek przy robotach wodnych i regulacyi rzek ujęta być powinna w pewien system z dalszem działaniem w tym kierunku, wnoszę:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

Sejm wybierze komisję z 15 członków złożoną dla spraw pomocy ludności klęską powodzi dotkniętej, oraz dla spraw regulacyi rzek i robót wodnych w ogólności.

Co do formalnego traktowania wnoszę, aby w myśl §. 46. regulaminu lit. b). wniosek ten z pominięciem drukowania na tym jeszcze posiedzeniu wzięty był pod obrady.

Ludwik Wodzicki,
wnioskodawca.

Władysław Struszkiewicz, J. Tarnowski, E. Sanguszko, Roman Czartoryski, Gorayski, Zamojski, Klucki, Wierzbicki, Rybicki, St. Tarnowski, Zoll, Płaziński, K. Scipio, Mieroszowski, Ochrymowicz, Antoniewicz, Łazarski, Romańczuk.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu w kwestyi nagłości. (Nikt). Kto się zgadza z uznaniem nagłości tego wniosku, zechce rękę podnieść. (Większość). Nagłość przyjęta.

JE. P. Ludwik hr. Wodzicki. Proszę o głos dla umotywowania wniosku.

JW. Marszałek. JE. p. Ludwik hr. Wodzicki ma głos.

JE. p. Ludwik hr. Wodzicki. Bardzo krótko będę motywować mój wniosek. Spowodowany on został tym faktem, że do komisyi kultury krajowej wpłynęło kilka petycyj, o których komisya kultury krajowej sądziła, że zatwienie tych petycji dla niej niebyłoby właściwem, albowiem dotyczą one dania zarobku klęską powodzi dotkniętym, przez regulację rzek.

Nie byłoby bowiem zdaniem mojem i kolegów z komisyi rzeczą odpowiednią załatwienie tej sprawy pojedynczo i oderwanie, a nie w związku z jakąś myślą przewodnią. Myśl ta niewątpliwie, że się wyrobi w komisyi, która będzie mogła zastosować się do ogólnego systemu robót w tym celu przedsięwziąć się mających. Właśnie dla tego nazwa komisyi, która w ubiegłym peryodzie była

wybraną, była nazwa komisji czysto powodziowej i tem samem zdawałoby się, że ma do załatwienia sprawy jedynie te, które dotyczą niesienia ulgi klęską powodzi dotkniętym. Zdawało się nam, że jest właściwiej, połączyć jej czynności w ogóle ze sprawą regulacji rzek, która od kilku lat bywa traktowaną i która w tym roku, jeśli nie dojdzie do pozytywnych rezultatów, bo takie sprawy prędko załatwiane nie bywają, w każdym razie znacznie posunie się naprzód. Zdawało się nam przeto, że byłoby odpowiedniej, aby wszystkie sprawy dotyczące regulacji rzek, koncentrowały się w jednej komisji, aby ta jedna właśnie mogła zastanowić się nad całością sprawy.

Jeśliby Wysoki Sejm raczył mój wniosek przyjąć, zaraz postawię dalsze uzupełnienie wniosku, o odstąpienie tych petycji, które podług zdania członków komisji kultury krajowej, do tej komisji należą, aby sprawy, tej nowej komisji wybrać się mającej, odstąpione były.

JW. Marszałek. Kto się zgadza z wnioskiem p. Ludwika hr. Wodzickiego, aby była wybrana komisja z 15 członków dla spraw regulacji rzek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Wybór komisji nowej postawię na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

JE. p. Ludwik hr. Wodzicki. Proszę o głos.

JW. Marszałek. JE. p. Ludwik hr. Wodzicki ma głos.

JE. p. Ludwik hr. Wodzicki. Ponieważ wniosek co do ustanowienia nowej komisji został przyjęty, wnoszę, aby petycje do liczby 280 gminy Pobereze przez p. Romańczuka w sprawie regulacji rzeki Świcy, petycję l. 302 komitetu spółki wodnej w Dobczycach przez p. Płazińskiego o zapomogę 5.000 zł. i o pożyczkę 5.000 zł. na regulację rzeki Raby, dalej petycję l. 270 obywateli okolicy Nadbiałskiej w powiecie Tarnowskim o regulacji rzeki Biały, petycję l. 265 komitetu dla zabezpieczenia rzeki Sanu w Nisku przez p. St. Jędrzejowicza o subwencję na budowle wodne, petycję l. 241 Żabna gminy przez p. Kopycińskiego o wyjednanie subwencji na przekopanie rowu celem zapobieżenia wylewom wody, i podania środków zarabkowania ludności klęską powodzi dotkniętej, na koniec petycję l. 215 komitetu dla regulacji Dniestru powiatu Rudeckiego o subwencję 30% kosztów regulacji rzeki Dniestru, aby te wszystkie petycje nowo wybranej komisji dla spraw wodnych odstąpione były.

JW. Marszałek. Kto się zgadza z tym wnioskiem, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Dalszym punktem porządku dziennego są: Sprawozdania komisji petycyjnej o petycjach.

(Przewodnictwo obejmuje ks. biskup Sembratowicz).

Wice-marszałek ks. biskup Sembratowicz. Pierwszą sprawą jest petycja J. Günthera maszynisty przy gmachu sejmowym o stabilizację jego na zajmowanej posadzie. Sprawozdawca p. Płaziński ma głos.

Sprawozdawca p. Płaziński (czyta):

Sprawozdanie

komisji petycyjnej o petycji Jana Günthera, maszynisty przy gmachu sejmowym we Lwowie o stabilizację na posadzie maszynisty.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy reskryptem z dnia 6. Września 1881 Nr. 44.554 porучzył spełnienie obowiązków maszynisty przy urządzeniach mechanicznych w gmachu sejmowym p. Janowi Güntherowi za wynagrodzeniem 45 zł. miesięcznie, tudzież bezpłatnem pomieszkaniem w gmachu sejmowym oraz dodaniem 12 metrów sześciennych twardego drzewa opałowego i oświetlenia w ilości 45 litrów nafty.

Reskrypt powyższy zastępuje kontrakt służbowy na rok jeden o tak Wydziałowi krajowemu jakoteż i p. Janowi Güntherowi przysługuje prawo wypowiedzenia służby tej na trzy miesiące pod upływem każdego roku.

Po upływie jednego roku może być stosunek służbowy na dalszy rok przedłożony lub też ustalony.

W podaniu wniesionem na dniu 11. Września 1884 do Wysokiego Sejmu prosi Jan Günther o stabilizowanie go na posadzie maszynisty, motywując tę prośbę, że nie jest pewny swej przyszłości, albowiem każdego roku za trzechmiesięcznem wypowiedzeniem oddalony być może, a obowiązki dotychczasowe t. j. od 6. Września 1881, aż po dzień dzisiejszy z zadowoleniem władzy przedłożonej pełni.

Gdy jednak posada maszynisty nie jest dotąd systemizowaną i nie została objętą Uchwałą sejmową z dnia 3. Stycznia 1874 dotyczącą etatu i płac urzędników i sług Wydziału krajowego, ani też uchwałą Sejmową z dnia 4. Października 1878 dotyczącą pomnożenia etatu urzędników i

sług Wydziału krajowego, a nadto stabilizacya na posady etatowe nie należy do atrybucyi Sejmu lecz do Wydziału krajowego, zatem posada maszynisty uważaną być musi dotąd jako kontraktowa, przeto

Komisya stawia wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Nad petycją p. Jana Günthera pełniącego „obowiązki maszynisty przy gmachu sejmowym „o stabilizacyę na tej posadzie przechodzi się „do porządku dziennego.

Wice-marszałek ks. biskup Sembratowicz. Żąda kto głosu? (Nikt). Ponieważ nikt głosu nie żąda, więc rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z tym wnioskiem komisji zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Następuje petycja Maryi Kolmanowej o załatwienie sprawy spadkowej, ewentualnie o udzielenie zapomogi. Sprawozdawca p. Bolesław Rozwadowski ma głos.

Głosy. Nie ma sprawozdawcy.

Wice-Marszałek ks. biskup Sembratowicz. Ponieważ sprawozdawcy nie ma przystępujemy do trzeciego referatu o petycji gminy Zborze powiatu kałuskiego o unieważnienie licytacji dzierżawy prawa polowania na gruntach gminy. Sprawozdawca p. Zborowski ma głos.

Sprawozdawca p. Zborowski (czyta):

Sprawozdanie

komisji petycyjnej o petycji Zwierzchności gminnej Zborze powiatu Kałuskiego o udzielenie kilku gospodarzom karty na broń i o unieważnienie licytacji dzierżawy prawa polowania na gruntach gminnych d. 21. Lipca 1884. odbytej.

Wysoki Sejmie!

Zwierzchność gminy Zborze prosi o zezwolenie na wydanie kilku kart na broń wzorowym i nieposzlakowanym gospodarzom w gminie a to z powodu, że gmina Zborze otoczona jest z pominięciem lasów do obszarów dworskich w Lachowicach, Zawadzie i Czerteżu należących, lasami kameralnemi, mającemi około 8.000 morgów przestrzeni, że w tych lasach dziki się mnożą, które gminie wielkie szkody w polach wyrządzają a te szkody likwiduje sobie gmina w bieżącym roku na 800 zł., że polowania tak zwane urzędowe w jesieni zarządzane do wyniszczenia dziułów nie doprowadzają i stają się więcej zabawką i ażeby mienie i życie swoje ochronić, konieczność

wymaga posiadania i noszenia broni palnej przez kilku gospodarzy w gminie.

Dalszą zaś prośbę o unieważnienie licytacji dzierżawy prawa polowania na gruntach gminnych dnia 21. Lipca 1884. w c. k. Starostwie w Kałuszu odbytej i rozpisanie nowej licytacji, przy której wolnoby było i członkom gminy te polowania wydzierżawić, motywuje Zwierzchność gminna tem, że rzeczzone prawo polowania z krzywdą dochodów gminnych tylko za 5 zł. 50 ct. wydzierżawionem zostało. Z uwagi, że w myśl patentu o broni z dnia 24. Października 1852 dz. pr. p. Nr. 223. Władze rządowe administracyjne do wydania kart do posiadania i noszenia broni palnej npoważnione są, dalej z uwagi, że według rozporządzenia ministeryalnego z dnia 15. Grudnia 1852. i reskryptu Wys. c. k. Namiestnictwa z dnia 1. Grudnia 1868. l. 66.706, wydzierżawiania prawa polowania na gruntach gminnych tylko przez c. k. Starostwa w drodze publicznej licytacji uskutecznione być mają, komisya petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę Zwierzchności gminnej Zborze powiatu Kałuskiego — o udzielenie kilku gospodarzom karty na broń i o unieważnienie licytacji dzierżawy prawa polowania na gruntach gminnych dnia 21. Lipca 1884. odbytej, odstępuje się Wys. Rządowi do właściwego zarządzenia.

Wice-Marszałek ks. biskup Sembratowicz. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z tym wnioskiem, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Następuje petycja Maryi Kolmanowej o załatwienie sporu spadkowego a ewentualnie o udzielenie zapomogi. P. Rozwadowski Bolesław ma głos.

P. Bolesław Rozwadowski (czyta):

Sprawozdanie

komisji petycyjnej o petycji Maryi z Pułników Kolmanowej.

Wysoki Sejmie!

Sprawa petentki jest czysto prawnej natury tem samem podlegającą zakresowi działania ces. król. sądów; gdy nadto, jak to akta uwidoczniają, sprawa ta przez kompetentne władze w ostatniej instancji ostatecznie załatwioną została a nawet podania do łaski monarszej jako niemożliwe, do uwzględnienia petentce zwrócone zostały, sprawa ta zatem nawet rozpatrywaną być nie może.

W zakończeniu swego podania wspomina petentka, aby ją Wys. Sejm jakim darem w drodze łaski wspomógł, nie podaje jednak żadnych innych tytułów do tej zapomogi, jak to, że jest biedną i bez sposobu do życia.

Z uwagi, że Sejm nie jest instytucją dobroczynności, żądania petentki komisya uwzględnić nie może i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją Maryi z Pułników Kolmanowej, przechodzi się do porządku dziennego.

Wice-Marszałek ks. b. Sembratowicz. Rozprawa otwarta. Żąda kto głosu? (Nikt). Rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z tym wnioskiem, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Następuje czwarty referat o petycji Ignacego Stanka o zwrot czynszu dzierżawnego za myto rządowe. Sprawozdawca p. Pławicki ma głos.

P. Pławicki (czyta):

Sprawozdanie

komisji petycyjnej o petycji p. Ignacego Stanka dzierżawcy myta w Pcimiu powiatu Myślenickiego proszącego o pośredniczenie u Wys. c. k. Rządu celem zwrotu wygórowanego czynszu dzierżawnego.

Wysoki Sejmie!

Pan Ignacy Stanko wydzierżawił na dniu 20. Grudnia 1881. na publicznej licytacji w c. k. pow. Dyrekcyi skarbu w Nowym Sączu myto mostowe na drodze rządowej stacyi Pcim w powiecie Myślenickim na lat trzy za roczny czynsz w kwocie 2920 zł., a to począwszy od dnia 1. Stycznia 1882. aż do końca Grudnia 1884. — Z powodu nieprzewidzianych wypadków elementarnych, niemniej z powodu w pobliżu nowo powstałych środków komunikacyjnych umożliwiających objazdy myta, ponosi petent do dnia dzisiejszego szkodę w kwocie 1442 zł. 50 ct., prosi zatem o łaskawe wstawienie się Wys. Sejmowi do c. k. Władz rządowych, celem wyjednania mu zwrotu wywymienionej straty. Komisya petycyjna z uwagi, że sprawy dotyczące wydzierżawienia myt na drogach rządowych należą wyłącznie do tychże władz, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję p. Ignacego Stanka o defalkę za poniesione straty, jako dzierżawcy myta mostów w Pcimiu na drodze rządowej, odstępuje się c. k. Rządowi jako sprawę tam należącą.

Wice-Marszałek ks. bisk. Sembratowicz. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z tym wnioskiem, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Pławicki (czyta): Petycja siedmiu gmin Czarno-Dunajeckich o ochronę lasów.

Sprawozdanie

komisji petycyjnej o petycji siedmiu gmin Czarno-Dunajeckich przez Józefa Kędzierskiego w Czarnym Dunajcu o stanowcze zarządzenia celem ochrony lasów gminnych od zupełnego wyniszczenia.

Wysoki Sejmie!"

Józef Kędzierski właścianin z Czarnego-Dunajca pow. Nowotarskiego, prosi w imieniu 7miu gmin Czarno-Dunajeckich posiadających razem w jednym obszarze lasy gminne, o spieszne zarządzenia, aby zlej gospodarce w lasach tamtejszych raz na zawsze tamę położyć, a to tem bardziej, że już kilkakrotne komisye z łona Wydziału krajowego nie odniosły dotychczas pożądanego skutku.

Zważywszy, że według treści petycji żadnymi dowodami nie popartej, przedmiotem jej jest doniesienie o nieprawidłowej gospodarce lasów do majątku gminnego należących, w której to sprawie dochodzenia przez Wydział krajowy zarządzone zostały i tylko wynik tych dochodzeń okazać może, czyli zachodzi potrzeba wdrożenia ponownych badań, —

Komisya petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję Józefa Kędzierskiego odstępuje się Wydziałowi krajowemu do urzędowania.

Wice-Marszałek ks. biskup Sembratowicz. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wnioskiem komisji petycyjnej, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Następuje petycja gminy Chyrów o przeniesienie rogatek drogowych. Sprawozdawca p. Pławicki ma głos.

Sprawozdawca p. Pławicki (czyta):

Sprawozdanie

komisji petycyjnej o petycji Zwierzchności gminnej Chyrów o przeniesienie rogatek drogowych z środka miasta lub o wskazanie władzy za pomocą której można to skutecznie.

Wysoki Sejmie!

Trzydzieści cztery lat procesuje się gmina Chyrów z c. k. Władzami o przeniesienie rogatek z śródmieścia na drodze rządowej po za obręb budynków miasteczka; w tej sprawie odbyło się już 6 komisji, z których każda przyznała słusność gminie, a nadto zapadła także w skutek wniosku sejmowej komisji drogowej na dniu 20. Września 1881. do l. 160. uchwała Wysokiego Sejmu wzywającą Rząd do przeprowadzenia dochodzenia, a jeżeli nie okażą się trudności, do załatwienia w myśl prośby urzędu gminnego. O uchwale tej zawiadomił Wydział krajowy Namiestnictwo jeszcze na dniu 30. Września tego samego roku, atoli do dnia dzisiejszego nie zapadła w tej mierze żadna decyzja; gdy tymczasem gmina z powodu tej zwłoki ponosi wielkie straty pieniężne i ciągłe nieprzyjemności, Komisja petycyjna w obec faktu, że petycja gminy Chyrowa w tym samym przedmiocie była już traktowaną i odpowiednio załatwioną na sesji sejmowej d. 23. Września 1881. do l. 160. niemniej uznając w zupełności uciążliwość dla gminy wyrastającą w skutek postawienia zapory mytniczej w środku miasta tamującą swobodną komunikację w śródmieściu, nadto że Rząd przez przeniesienie myta po za obręb miasta żadnej straty nie poniesie, —

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by wobec uchwały sejmowej z dnia 23. Września 1881 do l. 160 spowodował u Wys. Rządu ostateczne tej sprawy załatwienie.

Wice-Marszałek ks. biskup Sembratowicz. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z tym wnioskiem, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Następuje petycja inżyniera Lipczyńskiego o ochronę zasiewów od powodzi. Sprawozdawca p. ks. Kopyciński ma głos.

Sprawozdawca p. ks. Dr. Kopyciński (czyta):

Petycja Adolfa Lipczyńskiego, inżyniera, zawierająca wniosek, aby Wysoki Sejm zarządził obronę od powodzi posiewów i domostw niezależnie od regulacji rzek.

Wysoki Sejmie!

Adolf Lipczyński kierując się myślą patry-

otyczną, aby ochronić domostwa i posiewy od powodzi, wystosował do Wysokiego Sejmu swoje exposé, w którym krytykując wszystkie dotychczas w Europie całej przedsięwzięte projekta, a w Galicyi zaś projekt Jägermanna, co do regulacji Dniestru i projekt Jankowskiego z dodatkami Moraczewskiego w tym samym przedmiocie, stawia swój projekt Wysokiemu Sejmowi do uwzględnienia, wraz z pięcioma wnioskami do uchwały.

Ponieważ projekt ów wymaga krytyki i prób przedwstępnych, czego komisja sama przedsięwziąć nie może,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Prośbę p. Adolfa Lipczyńskiego, w sprawie zabezpieczenia domostw i posiewów od powodzi, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do oceny i ewentualnego zbadania, a w razie uznania praktyczności projektu podanego, do przedłożenia Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesji odpowiednich wniosków.

Wice-Marszałek ks. biskup Sembratowicz. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

JE. p. Ludwik hr. Wodzicki. Proszę o głos.

Wice-Marszałek ks. biskup Sembratowicz. JE. p. Ludwik hr. Wodzicki ma głos.

JE. p. Ludwik hr. Wodzicki. Znajdowałem zupełnie naturalnem, że wniosek komisji petycyjnej był takim, a nie innym w chwili, kiedy nie było komisji dla spraw powodziowych i wodnych. Zdaje mi się, że z chwilą kiedy Wysoki Sejm tę komisję postanowił, będzie odpowiednią rzeczą, aby i tę petycję, która może być bardzo cennym materiałem dla czynności komisji, tejże nowej komisji odstąpić. Stawiam tedy wniosek, ażeby oddać tę sprawę komisji powodziowej.

Wice-Marszałek ks. biskup Sembratowicz. Żąda jeszcze kto głosu? (Nikt). Sprawozdawca p. ks. Dr. Kopyciński ma głos.

Sprawozdawca p. ks. Dr. Kopyciński. Zgadza się z wnioskiem JE. p. hr. Wodzickiego tem więcej, że projekt przedłożony przez Lipczyńskiego godzien jest uznania i rozwagi, a ponieważ komisja dla spraw powodziowych ma być według uchwały wybraną, dla tego zgadzam się z wnioskiem hr. Wodzickiego.

Wice-Marszałek ks. biskup Sembratowicz. Podaję pod głosowanie wnioszek p. Ludwika hr. Wodzickiego. Kto się z nim zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Następuje petycja Andrzeja Maskalika, maszynisty przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie o stabilizowanie go na posadzie maszynisty. Sprawozdawca P. Płaziński ma głos.

Sprawozdawca p. Płaziński (czyta):

Sprawozdanie

komisji petycyjnej o petycji Maskalika Jędrzeja maszynisty przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie o stabilizowanie go na posadzie maszynisty, dotąd jedynie kontraktowej.

Wysoki Sejmie!

Na podstawie reskryptu Wydziału krajowego z dnia 29. Października 1878. N. 52633. przyjęty został Jędrzej Maskalik, jako maszynista przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie za kontraktem rocznym i wynagrodzeniem w kwocie 750 zł. tudzież wolnem pomieszkaniem, opałem i światłem.

Umowa ta obowiązuje na rok i może być na trzy miesiące przed ekspiracją tak z jednej jakoteż z drugiej strony wypowiedzianą.

Jędrzej Maskalik wniósł do Wysokiego Sejmu prośbę o stabilizowanie go na tej posadzie, dotąd tylko kontraktowej.

Z uwagi jednak, że posada maszynisty przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie nie jest etatową, a nadto stabilizowania na posady nawet etatem objęte należą do zakresu działania Wydziału krajowego,

komisja petycyjna stawia wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad prośbą Jędrzeja Maskalika o stabilizowanie tegoż na posadzie maszynisty przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie, dotąd kontraktowej, przechodzi się do porządku dziennego.

Wice-Marszałek ks. biskup Sembratowicz. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Kto się zgadza z wnioskiem komisji, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie o petycji Józefa Krzyżanowskiego maszynisty w zakładzie obłąkanych o stabilizację.

Sprawozdawca p. Płaziński (czyta):

Sprawozdanie

komisji petycyjnej o petycji Krzyżanowskiego Józefa, maszynisty przy zakładzie obłąkanych

na Kulparkowie, o stabilizowanie go na tej posadzie dotąd kontraktowej.

Wysoki Sejmie!

Dyrekcja szpitala w Kulparkowie powierzyła pełnienie obowiązków maszynisty przy urządzeniach mechanicznych tegoż zakładu, Józefowi Krzyżanowskiemu mechanikowi, za rocznem wynagrodzeniem 600 zł., żywnością wartości rocznej 360 zł., tudzież wolnem pomieszkaniem, opałem i oświetleniem a to w myśl reskryptu Dyrekcyi pomienionego szpitala z dnia 15. Lutego 1880. N. 563.

Józef Krzyżanowski prosi o stabilizowanie go na tej posadzie dotąd tymczasowej.

Gdy jednak posada maszynisty przy szpitalu na Kulparkowie nie jest etatową — a stabilizowanie na posady przysługuje Wydziałowi krajowemu przeto: Komisja stawia wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad prośbą Józefa Krzyżanowskiego o stabilizowanie tegoż na tymczasowej posadzie maszynisty przy szpitalu na Kulparkowie, przechodzi się do porządku dziennego.

Wice-Marszałek ks. biskup Sembratowicz. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Więc rozprawa zamknięta.

Kto się zgadza z wnioskiem komisji, zechce rękę podnieść (Większość).

Wniosek jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie o petycji p. Błażowskiego, o uwolnienie obszaru dworskiego od konkurencji do kościoła w Śniatynie. Sprawozdawca p. ks. Sieczyński ma głos.

Sprawozdawca k. p. Sieczyński (czyta):

Sprawozdanie

Komisji petycyjnej o petycji Aleksandra Błażowskiego, właściciela Targowicy o wyłączenie obszaru dworskiego Targowica od konkurencji do obu kościołów obrz. łac. i ruskiego w Śniatynie.

Wysoki Sejmie!

W roku 1647 erygował Potocki starosta Kołomyjski i Śniatyński w Śniatynie klasztor dominikański a w kilka lat później bazylikański.

Akta erekcyjne zabezpieczają tym klasztorom i parafiom różne przywileje i używanie donacji w polach, serwitutach i dziesięcinach.

Targowica należała do starostwa Kołomyjskiego. Z rozbiorem Polski starostwo Kołomyj-

skie i Śniatyńskie jako dobra stołowe królewskie przeszły na własność zwanej wtenczas Kamery.

(Za cesarza Józefa zniesiono oba klasztory, zamieniając je w parafie). W roku 1779. dnia $\frac{3}{8}$. Rząd austriacki zrobił zamianę z panią Karoliną Kossakowską i jej synem, dając klucz Śniatyński w zamian za klucz Bohorodczański. W kontrakcie tym wpisanym w tabuli krajowej wyliczone są po nazwisku wsie, które Rząd pani Kossakowskiej dał a mianowicie:

Starostwo Śniatyńskie z wsiami należącemi i wymienionemi, wójtostwo śniatyńskie, królewskie tenuty w poszczególnych wsiach i wieś Targowica (Starostwa Kołomyjskiego). W ustępie 1. i 6. tego kontraktu wyraźnie zastrzeżono, że pani Kossakowska jako dożywocie mająca i syn jej przyjmują wszystkie prawa i obowiązki na starostwie Śniatyńskim ciężące z tytułu patronatu do klasztorów i parafii. Z czasem wsie klucza Śniatyńskiego rozsprzedane zostały a ciężar z tytułu patronatu został na wszystkich in solido tak jak prawo patronatu podzielonem być nie mogło. Różne ciężary w czasie były ekstabulowanemi z pojedynczych wsi dawnego starostwa Śniatyńskiego a o ekstabulacji ciężaru z tytułu patronatu wzmianki nie ma.

Z tąd poszło, że c. k. władza administracyjna w orzeczeniach swoich przyznawała właścicielom Targowicy współpatronat, ale też i nakładała na nich $\frac{1}{14}$ i część ciężarów konkurencyjnych z tytułu patronatu.

Zważywszy więc, że obowiązek właściciela Targowicy konkurowania w $\frac{1}{14}$ do kościoła łacińskiego i cerkwi ruskiej w Śniatynie spoczywa na pozytywnych postanowieniach §. 1. i 6. kontraktu zamiany zawartej między fiskusem i p. Kossakowską a nadto jest obowiązkiem z tytułu prawa patronatu.

Komisya petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją p. Błażowskiego przechodzi się do porządku dziennego.

Wice-Marszałek ks. biskup Sembratowicz. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda, więc rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wnioskiem komisji, zechce rękę podnieść.

(Większość) Wniosek przyjęty.

Następuje sprawozdanie o petycji gminy Piwnicznej o utworzenie posterunku żandarmerji tamże,

Sprawozdawca p. ks. Siczyński (czyta):

Sprawozdanie

Komisji petycyjnej o petycji gminy Piwniczna, o uznanie potrzeby posterunku c. k. żandarmerji w Piwnicznej.

Wysoki Sejmie!

Przed dwoma laty sprawa ta była ocenianą w Wysokiem c. k. Namiestnictwie i prezydialnie załatwioną z odmowną odpowiedzią.

Komisya petycyjna mogłaby więc wnosić przejście do porządku dziennego jako nad sprawą już przesądzoną.

Zważywszy jednak, że Wysokie c. k. Namiestnictwo odrzuciło prośbę głównie z przyczyny słabego jej umotywowania, zważywszy, że petenci w petycji obecnej podnoszą motywa, które w sile są wzniecić obawę że stosunki miejscowe bezpieczeństwa publicznego rzeczywiście mogłyby przez nieuwzględnienie żądania petentów być zagrożone, mianowicie zważywszy, że Piwniczna na granicy węgierskiej położona, z kąd częste starcia między obywatelami sąsiednich krajów, że w Piwniczny jest fabryka mebli i parowy tartak, co spowodza napływ obcej ludności, że gmina ta składa się z 28 osad pośród lasów rozrzuconych, że więc utrzymanie spokoju i bezpieczeństwa przechodzi siły miejscowej policyi.

Mając jednakże na oku, że stosunki te, mogące wprawdzie wpłynąć na orzeczenie potrzeby posterunku c. k. żandarmerji nie są zbadane i stwierdzone, —

Komisya petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję gminy miasta Piwniczna odstępuje się Wysokiemu c. k. Rządowi do ścisłego zbadania i możliwego uwzględnienia.

Wice-Marszałek ks. biskup Sembratowicz. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda, więc rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wnioskiem komisji, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Porządek dzienny wyczerpany.

Złożona została do łaski marszałkowskiej interpelacya do Komisarza rządowego. Proszę p. Sekretarza o odczytanie takowej.

Sekretarz p. Adam Jędrzejowicz (czyta):

Interpelacya

do cesarsko królewskiego komisarza Rządowego.

Zważywszy, że według oświadczenia c.k. Rządu w komisji kolejowej Rady państwa uczynionego o oddanie budowy kolei transwersalnej jeneralnemu przedsiębiorcy głównie wykończenie linii w oznaczonym czasie miało na celu, —

zważywszy, że otwarcie dla ruchu linii Stanisławów-Husiatyn w terminie w układzie c. k. Rządu z przedsiębiorstwem oznaczonym, to znaczy na dniu pierwszym Listopada bieżącego roku jest dla interesów gospodarczych i ekonomicznych odnośnych okolic najwyższej wagi, —

najprzód ponieważ po roku zupełnego nieurodządu nastąpił rok, w którym ceny produktów są tak niskie, iż obniżenie ceny kosztów transportu na produkcie może dla producenta stanowić najznaczniejszą część czystego dochodu —

jak niemniej i ze względu, iż wielu producentów licząc na stanowcze dotrzymanie układu porobili interesa, których rentowność od otwarcia ruchu na tej linii zależy.

Niżej podpisani widzą się spowodowani zapytać cesarsko-królewskiego Komisarza rządowego: Czy linia Stanisławów-Husiatyn zostanie dla ruchu towarowego i osobowego na dniu pierwszym Listopada tego roku otwarta?

Jeśli by zaś to dla opieszałości przedsiębiorstwa już nie możebnem było, czy przynajmniej jakaś część tej linii w oznaczonym terminie dla ruchu towarowego i osobowego otwartą zostanie? i czy ma c. k. Rząd zamiar zagnąć przedsiębiorstwo do wykończenia reszty jeszcze w tym roku?

Stanisław Matkowski,

Kaszewko, Simon Edward, Lasocki, Sew. Henzel, Hausner, S. Badeni, ks. Sawa, Jaworski, Klucki, Stanisław Stadnicki, Onyszkiewicz, E. Wolański, Madejski, Józef Simon, Torosiewicz, W. Dzieduszycki, Mikołaj Wolański, Gorayski, Merunowicz, Małecki, Tadeusz Langie, Goldmann, Sapieha, Wereszczyński, Chamiec, Romanowicz, Abrahamowicz, Mandyczewski, Wrotnowski, Ryszard Zawadzki, Mieroszowski, Żarski, Hoszard, J. Czartoryski, Łubieński, Tyszkiewicz, Wład. Koziebrodzki, W. Struszkiewicz, Z. Dembowski, L. Chrzanowski, Roman Czartoryski, Lenartowicz, Wład. Wolański.

JE. Namiestnik p. Filip Zaleski. Proszę o głos.

Wice-Marszałek ks. biskup Sembratowicz. JE. p. Namiestnik ma głos.

JE. Namiestnik p. Filip Zaleski. Wyjątkowo jestem w tem miłym położeniu, że na tę interpelacyą mogę natychmiast dać odpowiedź.

Co do pytania końcowego, czy Rząd jest gotów przynaglić przedsiębiorstwa, aby w terminie kontraktowym kolej była wykończona, to mogę stanowczo odpowiedzieć, że tak jest. Rząd używa wszelkich środków, jakich mu prawo kontraktowe dostarcza, aby przedsiębiorstwa przynaglić do wykończenia kolei w terminie i jest wszelka nadzieja, że kolej w terminie będzie wykończona.

Co do szczegółów, to mogę dziś oznajmić, że cała linia od Żywca, Krakowa aż do Buczacza będzie otwartą w pierwszych dniach października a więc na 3 lub 4 tygodnie przed terminem, a może być, że uda się dociągnąć ją aż do Czortkowa, tak że cała ta linia byłaby gotową w pierwszych dniach października i otwartą, a w dalszych trzech tygodniach zostałaby otwartą linia do Husiatyna. Tymczasem w Husiatynie powstała nieprzewidziana przeszkoda, od przedsiębiorstwa niezawisła, mianowicie spór z właścicielem Husiatyna o sprowadzanie wody, który musiał przejść wszystkie instancje. Decyzja nastąpiła w tych dniach i takowa w drodze telegraficznej władzom niższym zakomunikowaną została. (JW. Marszałek zajmuje miejsce przewodniczącego) a więc przeszkoda, która bez winy przedsiębiorstwa powstała i nieco opóźniła tę sprawę, została usuniętą i jest nadzieja, że najdalej do 1. Listopada, może w kilka dni po 1. Listopada także przestrzeń Stanisławów-Husiatyn otwartą zostanie. (Brawo).

JW. Marszałek. Do łaski marszałkowskiej zostały złożone jeszcze wnioski, proszę odczytać takowe.

Sekretarz p. Adam Jędrzejowicz (czyta):

Wniosek.

Zważywszy, że w kraju naszym znaczna część gmin jest dotąd pozbawioną jakiegokolwiek bądź szkoły, i że przy dzisiejszym stanie ustawodawstwa krajowego, a z uwagi na finansowe położenie kraju, rychłe zaradzenie tej potrzebie nie jest możliwem;

zważywszy, że już oddawna ustaliło się w kraju i w Sejmie przekonanie, że dzisiejsze szkoły nieodpowiadają w dostatecznej mierze rzeczywistym potrzebom ludu naszego i że trzeba

je skierować na tory bardziej praktyczne, rokujące trwalszy pożytek, tem samem, że nauczyciel podając naukę, wskaże równocześnie uczniowi przyszłe jej zastosowanie w życiu;

zważywszy, że mianowicie szkoły wydziałowe dla chłopców okazały się zupełnie niepraktycznymi w dzisiejszym swoim ustroju i domagają się radykalnej reformy;

zważywszy wreszcie, że Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem uchwalił już w przeszłym roku jednomyślnie ustawy, mające na celu zaradzenie powyż wymienionym brakom; że jednak te ustawy nieotrzymały sankcyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I.

Ustawa z dnia mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia z dnia 23. Maja 1873 (Dziennik ustaw państwa l. 250. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku poselania do nich dzieci.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Tytuł I.

Niżej wymienione artykuły ustawy z dnia 23. Maja 1873 (Dziennik ustaw państwa l. 250.) o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku poselania do nich dzieci, przestają odtąd obowiązywać. Artykuły te mają na przyszłość opiewać jak następuje:

Art. 4.

Liczba nauczycieli w każdej szkole ludowej będzie się stosować do liczby jej uczniów. Jeżeli liczba uczniów dosięga 80 przez trzy następujące po sobie lata, należy się postarać bezwarunkowo o drugiego nauczyciela; o trzeciego, gdy ta liczba dojdzie 160, i w tym stosunku dalej. Przy nauce półdniowej liczy się stu uczniów na jednego nauczyciela.

Art. 5.

Szkoła pospolita o 4 najmniej nauczycielach powstanie tam gdzie liczba uczniów dosięga w trzech następujących po sobie latach najmniej 320 i gdzie Rada szkolna krajowa uzna potrzebę istnienia takiej szkoły. Gdzie liczba uczniów będzie wynosić przez trzy po sobie następujące lata 400, tam muszą być czterej nauczyciele ustanowieni.

Każda nowa szkoła wydziałowa powstanie w skutek osobnej ustawy krajowej; która także orzecze o charakterze tej szkoły i o środkach pieniężnych, za pomocą których szkoła ta ma być założoną i urzymywaną.

Art. 6.

Oprócz szkół ludowych etatowych można zakładać szkoły filialne, w których nauczyciele młodszy będą udzielać naukę.

Szkoły takie powstaną:

a) tam gdzie najbliższa szkoła ludowa nie jest wprawdzie więcej jak na 4 kilometry odległa, lecz w skutek miejscowych przeszkód, czy to stale, czy też na dłuższy przeciąg czasu mniej dostępną;

b) tam gdzie odległość od najbliższej szkoły przenosi wprawdzie 4 kilometry, ale liczba dzieci nie jest stosunkowo znaczna;

c) wreszcie, tymczasowo tam, gdzie zasoby gminy i przeznaczone na cele szkolnictwa ludowego fundusze okręgowe nie wystarczają na założenie szkoły etatowej, chociaż zresztą zachodzą okoliczności w artykule I. wyrażone.

Art. 7.

Władze szkolne będą miały na uwadze, iż należy przedewszystkiem zakładać szkoły filialne przynajmniej we wszystkich gminach, w których niema dotąd szkoły. Ma to się jednak stać bez uszczerbku zorganizowanych już szkół etatowych.

Art. 41.

Obowiązek uczęszczania do szkoły ludowej ustaje z ukończonym 12. rokiem życia, jedynie pod warunkiem, jeżeli uczeń udowodni dostateczną biegłość w gałęziach nauki przepisanych dla szkół ludowych.

Wolno jednak uczęszczać do szkoły także po upłynionym 12. roku życia, każdemu, choćby dopełnił powyższy warunek.

Po ukończeniu szkoły ludowej pospolitej winien każdy przez trzy lata jeszcze uczęszczać na kursa nauki dopełniającej.

Tytuł II.

Art. 1.

Polecam wykonanie niniejszej ustawy Mojemu Ministrowi oświecenia.

II.

Ustawa z dnia o ustroju publicznych szkół ludowych, a mianowicie szkół wydziałowych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicji i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Art. 1.

Celem szkół ludowych pospolitych ma być nie tylko udzielenie młodzieży wiadomości potrzebnych dla każdego człowieka, ale niemniej przygotowanie do praktycznego życia dokonane z uwzględnieniem stosunków miejscowych.

Uczeń, który ukończy czwartą klasę szkół ludowych pospolitych winien być przygotowany do szkół średnich. Nauka w każdej szkole winna tworzyć osobną, zaokrągloną całość.

Uczeń przejdzie zazwyczaj z każdym rokiem do wyższego stopnia nauki. Podział młodzieży na klasy lub oddziały będzie zależał od ilości nauczycieli.

Nauka półdniowa zostanie zaprowadzona w szkołach jedno, dwu i trzy-klasowych.

Art. 2.

Młodzież uzupełni naukę pobraną w szkołach ludowych pospolitych na kursach nauki dopełniającej.

Nauczyciel będzie udzielał tej nauki w godzinach, w których uczniowie będą wolni od zajęć praktycznych, a to w szkołach 1, 2 i 3. klasowych co najmniej przez 4, w szkołach 4, 5 i 6-klasowych co najmniej przez sześć godzin tygodniowo.

Na kursa tej nauki wolno uczęszczać aż do skończonego 20go roku życia.

Art. 3.

Przedmiotami nauki dopełniającej są:

a) Ćwiczenia w czytaniu przedewszystkiem w zbiorach przeznaczonych na ten cel, a obejmujących także wiadomości z historii, geografii i nauk przyrodniczych.

b) najpospolitsze ogólne wiadomości o stylistyce praktycznej;

c) treściwy wykład o organizacyi władz i konstytucyi państwa;

d) rysunki ze szczególnem zastosowaniem do życia praktycznego;

e) rachunkowość pojedyncza;

f) najważniejsze wiadomości z zakresu gospodarstwa wiejskiego i ubocznych jego gałęzi, lub też technologii naważniejszego przemysłu miejscowego.

Art. 4.

Plany nauki dla szkół ludowych pospolitych i kursów nauki dopełniającej, zostaną sporządzone w sposób prawem przepisany, w myśl artykułów I. i III. niniejszej ustawy, z uwzględnieniem różności stosunków miejscowych, tudzież potrzeby nauki robót ręcznych.

Art. 5.

Szkoły wydziałowe będą istnieć w kraju dla dalszego kształcenia uczniów, którzy nie zamierzają udać się do szkół średnich po ukończeniu szkoły ludowej pospolitej. — Szkoły wydziałowe będą osobne dla chłopców a osobne dla dziewcząt. Mogą mieć dwie, trzy lub cztery klas. Każdej klasie odpowiada rok nauki. Prócz dyrektora i katechety musi być osobny nauczyciel ustanowiony dla każdej klasy. Liczba godzin tygodniowej nauki wynosi w każdej klasie 24 do 30.

Art. 6.

Przedmiotami nauki w każdej szkole wydziałowej będą:

- a) nauka religii;
- b) nauka języków;
- c) geografia i historia;
- d) rachunki i rachunkowość pojedyncza;
- e) rysunki z wolnej ręki i rysunki geometryczne;
- f) kaligrafia;
- g) muzyka albo śpiew.

Wstęp do tych szkół będzie dozwolony po ukończeniu szkoły ludowej pospolitej.

Art. 7.

Szkoły wydziałowe dla chłopców będą przygotowywać uczniów swoich do zawodu przemysłowego albo rolniczego. Przedmiotami nauki w tych szkołach będą obok wyliczonych w artykule 6tym:

- a) technologia albo gospodarstwo wiejskie;
- b) gimnastyka;
- c) ćwiczenia mechaniczne.

Art. 8.

Celem nauki w szkołach wydziałowych żeńskich ma być ogólne wykształcenie, niepomijając jednak potrzeb praktycznych.

Przedmiotami nauki w tych szkołach będą oprócz wyliczonych w artykule 6tym:

jako przedmioty obowiązkowe:

- a) historia literatury przedewszystkiem ojczystej;

b) nauka gospodarstwa domowego i robót kobiecych;

c) higiena w zakresie obszerniejszym jak w szkołach dla chłopców;

jako przedmioty nadobowiązkowe:

d) gimnastyka i taniec;

e) nauka obcych języków.

Art. 9.

Plany nauki zostaną wygotowane dla każdej pojedynczej szkoły wydziałowej w sposób ustawami przepisany, mając na uwadze praktyczny cel szkoły i stosunki w których uczniowie prawdopodobnie żyć będą.

Teraz istniejące szkoły wydziałowe dla chłopców zostaną w przeciągu czterech lat najdalej zwiniete, albo przemienione w nowe szkoły wydziałowe w charakterze przemysłowym albo rolniczym.

Nauka w szkołach wydziałowych dla chłopców będzie się stawać coraz bardziej praktyczną w miarę postępu swojego.

Art. 10.

Praktyczne kursa specjalne mogą być połączone z szkołami wydziałowymi.

Art. 11.

Kursa dla dorosłych mające na celu dalsze rozwinięcie wiadomości nabytych w szkole ludowej, mogą powstać w miejscach, gdzie istnieją szkoły ludowe. Nauczyciele, którzy będą nauki na tych kursach udzielać, mają za to prawo do osobnej nagrody.

Art. 12.

Polecam wykonanie niniejszej ustawy Mojemu Ministrowi oświecenia.

Wnioskodawca:

Wojciech Dzieduszycki.

Mieczysław Rey, Jerzy Czartoryski, Wierzbicki, Stanisław Stadnicki, Władysław Struszkiewicz, Z. Dembowski, Jaworski, W. Sapięha, Matkowski, Zawadzki, Dzieduszycki Tadeusz, R. Czartoryski, A. Czaykowski, Mieroszowski, ks. Dr. Kopyciński, Abrahamowicz, Czesław Lasocki, Onyszkiewicz, Władysław Koziebrodzki, Małecki, S. Badeni, Gorayski, St. Tarnowski senior, St. Tarnowski junior, Władysław Wolański, Weissmann, Romanowicz.

JW. Marszałek. Wniosek ten jest dostatecznie poparty, postąpię z nim według regulaminu.

Jest jeszcze drugi wniosek. Proszę p. Sekretarza o jego odczytanie.

Sekretarz p. Dr. Stanisław hr. Badeni (czyta):

Wniosek.

Zważywszy, że potrzeba zabezpieczenia doliny górnego Dniestru i jego dopływów od corocznie ponawiających się szkód przez wylewy od dawna jest uznana, a tegoroczne klęski wykazały, że sprawa ta jest naglącą:

zważywszy, że wypracowany wskutek uchwały Wys. Sejmu z dnia 7. Kwietnia 1876. operat melioracyi doliny górnego Dniestru uznany został przez Towarzystwo politechniczne, któremu ten operat do zbadania udzielono, jako celowi zupełnie odpowiedni, wskutek czego rzeczoune Towarzystwo w podaniu dnia 17. b. m. do Wydziału krajowego wniesionem — oświadczyło, że ze stanowiska technicznego wygotowaniu ostatecznego projektu i rozpoczęciu kroków celem zapewnienia potrzebnych funduszów, nic na przeszkodzie nie stoi;

zważywszy, że ustawą państwową z dnia 30. czerwca r. b. — zapewnione zostały dla krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych, mających na celu nieszkodliwe odprowadzenie wód górskich zasiłki ze Skarbu Państwa do wysokości 50%, preliminarzowych kosztów:

że na mocy ustawy państwowej z d. 27. kwietnia 1884. przyczynia się Skarb Państwa do regulacyi rzeki Drawy w Karyntyi w wysokości $\frac{3}{5}$ kosztów, a nadto udziela zaliczkę w wysokości $\frac{1}{5}$ tej kwoty, którą składa fundusz krajowy i interesowani:

że zatem jest uzasadniona nadzieja uzyskania znacznego zasiłku ze Skarbu Państwa na kosztą odprowadzenia wód górnego Dniestru; wreszcie zważywszy:

że przeprowadzenie tak znacznych robót w drodze zawiązywania spółek wodnych byłoby niepraktycznem, ze względu na bardzo wielką ilość interesowanych i wynikające stąd trudności formalne prawidłowego załatwienia sprawy pod względem prawnym i administracyjnym — zatem uchwalenie specjalnej ustawy w myśl §. 45. krajowej ustawy wodnej jest wskazane, podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przystąpił bezzwłocznie do wypracowania ostatecznego projektu melioracyi doliny górnego Dniestru i jego dopływów, przeprowadził rokowania z c. k. Rządem względem przyczynienia się Skarbu Państwa

do kosztów tej melioracji, i przedłożył na najbliższej sesji sejmowej projekt ustawy, normującej stosunek, w jakim do kosztów nieszkodliwego odprowadzenia wód górnego Dniestru i jego dopływów przyczynić się ma Skarb Państwa, fundusz krajowy i interesowani — tudzież określającej sposób wykonania tych robót melioracyjnych i regulacyjnych.

Lwów, 19. Września 1884.

Wnioskodawca
Skałkowski.

Stanisław Tarnowski (junior), Seweryn Henzel, Tadeusz Langie, Wład. Struszkiewicz, Waygart, J. Tarnowski, Merunowicz, Ochrymowicz, Abrahamowicz, Smarzewski, L. Chrzanowski, Torosiewicz, W. Sapieha, Hausner, W. Koziembrodzki, Goldman, Janko, Piotr Gross, Pietruski, Wernecki, Bereżnicki, Z. Dembowski, Fruchtman, Łoziński, K. Scipio, Lenartowicz, Romanowicz, Kapri, Simon Edward, Józef Simon, Tom. Rozwadowski, Golejewski, Weissmann, W. Badeni.

JW. Marszałek. Wniosek ten jest dostatecznie poparty, postąpię z nim przeto według regulaminu. Jest jeszcze wniosek hr. Koziembrodzkiego. Proszę p. Sekretarza o jego odczytanie.

Sekretarz p. Adam Jędrzejowicz (czyta):

Wniosek.

Zważywszy, iż w §§. 1. i 2. ustawy o konkurencji kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866. r. o sprawieniu sprzętów i przyrzędów kościelnych nie ma wzmianki, które strony w razie rozprzestrzenienia lub założenia nowych i utrzymywania istniejących cmentarzy dotyczące kosztu ponosić mają. Tylko ze słów ustawy §. 1. „Wydatki bieżące połączone z odprawianiem liturgii“ — wnosićby można, że takie kosztu rozłożyć należy na konkurencję do budowania budynków kościelnych, gdyż do liturgii należą i pogrzeby i na nich rozciąga się także patent o pobieraniu „jura stolae“.

Zważywszy, iż w ustawie gminnej z dnia 12. Sierpnia 1866. r. Dział IV. „O zakresie działania gminy §. 27. Własny zakres działania lit. f. Policja zdrowia“ nie ma wymienionych cmentarzy. Nie ma ich również wymienionych i w Dziale VI. §. 91, „O zawiadywaniu specjalnemi sprawami ludności chrześcijańskiej“. Gdy w analogicznym §. 92. tyczącym się „Zawiadywania

specyjalnemi sprawami ludności izraelskiej“ pod lit. a) są wymienione cmentarze, z czego przypuszczaćby można, iż zawiadywanie cmentarzami nie wchodzi w zakres praw gminy wyznania chrześcijańskiego;

zważywszy, iż dekreta gubernialne dotyczące się cmentarzy z 9. Października 1783. r., z 7. Października 1784. r., z 11. Października 1785. r., z 12. Września 1806. r. a szczególnie rozporządzenie c. k. Namiestnictwa z dnia 22. Stycznia 1860. r. do L. 802. normujące drogą administracyjną przepisy co do utrzymywania cmentarzy, sposobu kopania grobów i t. p. po większej części nie są u nas po wsiach i małych miasteczkach wykonywane;

zważywszy, iż z powyżej przytoczonych wywodów ustawodawstwo u nas w kwestyi cmentarzy nie jest jasno określone, a przepisy administracyjne nie są wykonywane i w skutek tego cmentarze w kraju naszym znajdują się w bardzo wielu miejscowościach w smutnem zaniedbaniu a często gorszajem opustoszeniu;

zważywszy w końcu, iż otoczenie należną powagą i poszanowaniem cmentarzy jest z wyższych względów moralnych koniecznem, a zaprowadzenie ładu i porządku, tak dla policji zdrowia, jako też i spraw sądowo-śledczych niezbędnem, —

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby ściśle zbadał ustawodawcze stosunki i administracyjne przepisy cmentarzy wszystkich wyznań w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem i następnie przedłożył Wysokiemu Sejmowi odpowiednie wnioski, celem uregulowania obowiązków co do zakładania, rozprzestrzeniania, utrzymywania jako też i dozoru cmentarzy.

Władysław Koziembrodzki,
wnioskodawca.

Jerzy Czartoryski, M. Rey, Z. Dembowski, Stanisław Badeni, Stanisław Stadnicki, Wrotnowski, ks. Sawa. ks. Dr. Kopyciński, W. Sapieha, Lasocki, Władysław Struszkiewicz, Wierzbicki, R. Łubieński, Onyszkiewicz, Żarski, Gnoiński, Płaziński, Roman Czartoryski, Mieroszewski, Zawadzki, Jaworski, Matkowski, Abrahamowicz, Zoll, Dr. Majer, ks. Buchwald, ks. Mandyczewski, Chamec, Romanowicz, Kapri, Dr. Rosner, Max,

Goldmann, M. Siczyński, W. Żuk Skarszewski, Lenartowicz, T. Merunowicz, Małecki, Gross, Ochrymowicz, Romańczuk, Bereźnicki, Antoniewicz, K. Scipio, Seweryn Henzel, Torosiewicz, Weissmann, A. Skrzyński, Sanguszko, Stan. Tarnowski, Wład. Wolański, J. Popiel, Sembratowicz, Rittner, Waygart, Tad. Langie, Łazarski, Liniński, Henryk Janko, W. Dzieduszycki.

JW. Marszałek. Wniosek ten jest dostatecznie poparty, postawię go przeto na porządku dziennym najbliższego posiedzenia. Jest jeszcze interpelacya do JE. p. Namiestnika. Proszę o jej odczytanie.

Sekretarz p. Stanisław hr. Badeni (czyta):

Interpelacya

do c. k. komisarza rządowego.

Nafta kaukaska skutkiem uławnionych środków komunikacyjnych w obrębie państwa rosyjskiego zaczęła w ostatnich czasach w wielkich ilościach przybywać przez Galicyę nie tylko na targi środkowej Europy, ale także do Wiednia i Galicyi samej. Obecnie nastąpiło już obniżenie dla tejże nafty taryf kolei Karola Ludwika i północnej tak, że z Brodów i Podwołoczysk do Wiednia o 11 i 13%, transito zaś do Prus o 46 i 49%, taniej nafta rosyjska przewóz opłaca, musi wpłynąć przynębiająco na przemysł krajowy, który z targu tutejszego i wiedeńskiego w zupełności wyrugowanym być może. Obawa ta jest tem więcej uzasadnioną, ile że teraz właśnie toczą się znowu układy między zarządami kolei rosyjskich, niemieckich, węgierskich i austriackich o dalsze przyznanie znacznych ulg transportowych dla nafty kaukaskiej. Ponieważ ta sprawa dla krajowego przemysłu naftowego jest wielkiej doniosłości, a niebezpieczeństwo grożącym, Wysokiemu Rządowi zaś zarówno jak naszym przedsiębiorcom zależeć powinno na obronie produkcji krajowej w obec obecnej konkurencji, pozwalamy sobie zapytać:

Czy Wysoki c. k. Rząd ma wiadomość o toczących się układach taryfowych dla nafty kaukaskiej i

czy byłby skłonny do użycia swojego wpływu, żeby taryfy dla krajowych produktów naftowych niższone i w stosunku do odległości od miejsca produkcji z taryfami dla nafty kaukaskiej zrównane zostały?

Gorayski.

Ochrymowicz, J. Czartoryski, Żarski, Seweryn Henzel, Mieroszowski, K. Badeni, Lasocki, E.

Czerkawski, Waygart, Hausner, Weismann, Wierzbicki, K. Scipio, Matkowski, Abrahamowicz, Stanisław Tarnowski jun., Madeyski, Augustynowicz, Onyszkiewicz, Słonecki, Płaziński, Adam Skrzyński, Torosiewicz, Żywicki, Max, Wodzicki, E. Wolański, J. Stadnicki, L. Chrzanowski, J. Tarnowski, Jaworski, J. Popiel, Tyszkiewicz, Skałkowski, Badeni, W. Struszkiewicz, ks. Sawa, Zamoyski, A. Golejewski, Romanowicz, Chamiec, T. Merunowicz.

JW. Marszałek. Interpelacyę tę zakomunikuję JE. p. Namiestnikowi. Proszę o odczytanie sprawozdania z wyniku wyboru jednego członka do komisji gospodarstwa krajowego.

Sprawozdawca p. Romanowicz (czyta):

Głosujących było 79. P. Edward Jędrzejowicz wybrany 75 głosami.

JW. Marszałek. Wybór ten jest zatem dokonany.

Następne posiedzenie odbędzie się w Poniedziałek o godzinie 11. rano, z następującym porządkiem dziennym (czyta):

Porządek dzienny

5. posiedzenia, II. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie w Poniedziałek d. 22. Września 1884 o godzinie 11. przed połudn.

1. Trzecie czytanie projektu ustawy budowniczej dla miasta Lwowa. Sprawozdawca p. Żywicki.

2. Wybór komisji powodziowej z 15 członków.

3. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie. Sprawozdawca p. Wereszczyński.

4. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania niższych szkół rolniczych w zachodniej części kraju. Sprawozdawca p. Wereszczyński.

5. Pierwsze czytanie wniosku p. Dzieduszyckiego w sprawie zmiany krajowych ustaw szkolnych.

6. Pierwsze czytanie wniosku p. Skałkowskiego w sprawie regulacji górnego Dniestru.

7. Pierwsze czytanie wniosku p. W. Koziebrodzkiego w sprawie przepisów o urządzeniu cementarzy.

8. Sprawozdanie komisji prawniczej o przedłożonym przez Wydział krajowy projekcie ustawy zmieniającej niektóre postanowienia obowiązującej krajowej ordynacyi wyborczej z 26. Lutego 1861. Sprawozdawca p. Fruchtmann.

9. Sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku p. W. Koziebrodzkiego w przedmiocie przymusowej asekuracji budynków szkolnych. Sprawozdawca p. Zoll.

10. Sprawozdanie komisji prawniczej o wniosku p. Zolla w przedmiocie zmiany obowiązujących przepisów egzekucyjnych. Sprawozd. p. Zoll.

11. Sprawozdanie komisji dla spraw gospodarstwa krajowego o petycji Towarzystw rolniczych we Lwowie i w Krakowie z projektem ustawy w sprawie niszczenia kaniańki i szkodliwych ostów. Sprawozdawca p. Struszkiewicz.

12. Sprawozdanie komisji prawniczej o petycjach:

a) gminy Ottynii i innych o utworzenie c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w Ottynii;

b) gminy Czerteż o wydzielenie jej z powiatu politycznego Żydaczowskiego a przydzielenie do powiatu politycznego Kałuskiego;

c) gminy Stankowy co do wydzielenia jej z powiatu politycznego w Żydaczowie i sądowego w Żurawnie a przydzielenie do powiatu politycznego i sądowego Kałuskiego. Sprawozdawca p. Siengalewicz.

13. Sprawozdania Wydziału krajowego o udzieleniu zezwolenia na pobór opłat mytniczych.

A) Radzie powiatowej w Wieliczce:

a) od mostu na rzece Wildze przy drodze gminnej Podgórsko-Kobierzyńskiej;

b) na drodze powiatowej Wielicko - Dobczyckiej;

B) a) Radzie powiatowej w Borszczowie na drodze powiatowej Iwanków - Germakówka w Germakówce;

b) Radzie powiatowej w Mielcu od mostu na drodze powiatowej Mielec-Radomyśl w Zgorsku;

c) Radzie powiatowej w Mościskach na drodze powiatowej Hodyńsko-Samborskiej w Krukenicach;

d) Radzie powiatowej w Łańcucie od mostu na rzece Rudzie (inaczej Trzebusicy).

C) a) Obszarowi dworskiemu w Surmaczówce powiatu Jarosławskiego od mostu na rzece Lubaczówce;

b) obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Radawie powiatu Jarosławskiego od mostu na rzece Lubaczówce;

c) gminie Kańczugi powiatu Łańcuckiego od mostu na rzece Mleczce.

D) Obszarom dworskim powiatu Mieleckiego od przewozów na rzece Wisłoce:

a) w Brzyściu;

b) w Podleszanach;

c) w Woli Mieleckiej;

d) w Gawłuszowicach;

e) obszarowi dworskiemu w Szczurowicach powiatu Brodzkiego od przewozu przez rzekę Styr;

f) obszarowi dworskiemu w Wysocku powiatu Jarosławskiego od przewozu na rzece Sanie.

E) a) Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Czułowicach powiatu Rudeńskiego od mostu na rzece Wereszycy;

b) obszarowi dworskiemu w Stanisławczyku powiatu Brodzkiego od mostu przez rzekę Styr;

c) gminom wspólnie z obszarami dworskimi w Delatynie i w Zarzyczu powiatu Nadwórniańskiego od mostu na rzece Prucie;

d) obszarowi dworskiemu w Dobrotworze powiatu Kamioneckiego od mostu przez rzekę Bug.

F) Gminie miasta Tarnopola na dalszy pobór myta kopytkowego. Sprawozdawca p. Wład. Badeni.

G) obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Surochowie powiatu Jarosławskiego od mostu na rzece Szkle. Sprawozdawca p. Wereszczyński.

Posiedzenie zamknięte.

Koniec posiedzenia o godz. 1. minut 30 po południu.